Luna din fântână

Povești înțelepte pentru
o transformare profundă a vieții

Repovestite cu reflecții și sugestii de folosire de
ERICA HELM MEADE

Cuvânt-înainte de David Abram
Traducere de Ileana Dascălu

NICULESCU

Cuprins

Cuvânt-înainte de David Abram 9
Prefață 17

INTRODUCERE:
DESPRE POVEȘTI ȘI ARTA POVESTIRII 25

Ce sunt poveștile de înțelepciune și ce trebuie să faci dacă vrei să spui o poveste? 25
De ce avem nevoie de povești de înțelepciune în educație? 27
Cum ajută poveștile de înțelepciune vindecarea fizică? 31
Cum pot poveștile de înțelepciune să calmeze anxietatea, să aline depresia și să ne modeleze caracterul? 32
Unde și când ar trebui spuse poveștile de înțelepciune? 35
Cum ne inspiră poveștile de înțelepciune uimire și respect față de lumea naturală? 39
Cum putem memora poveștile de înțelepciune? Este permis să improvizăm? 42

POVEȘTILE 51

Cum a obținut Brigita pământ pentru săraci (IRLANDA) 53
Finn McCoul învață să alerge (IRLANDA) 57
Finn și somonul înțelepciunii (IRLANDA) 64
Finn și Saeva (IRLANDA) 74
Cum a primit Diarmuid semnul care aduce dragostea (IRLANDA) 87
Diarmuid și Grania (IRLANDA) 91
Maureen cea roșcovană (IRLANDA) 105

Floarea în formă de cheie (ȚARA GALILOR) 116
Dragostea dintre Powel și Rhiannon (ȚARA GALILOR) 119
Izbăvirea Domniței Rhiannon (ȚARA GALILOR) 131
Pruncul răpit de *Faeries* (SCOȚIA) 136
Copac-de-Aur și Copac-de-Argint (SCOȚIA) 144
Bătrânul Sultan (GERMANIA) 154
Prințesa care se transformase în gâscă (GERMANIA) 159
Albă-ca-Zăpada și Roșie-ca-Trandafirul (GERMANIA) 172
Pețitul (GERMANIA) 181
Rapunzel (GERMANIA) 183
Fata morarului (Rumpelstiltskin) (GERMANIA) 189
Comoara ascunsă (GRECIA) 195
Calul și leul (GRECIA) 199
Calul, vânătorul și cerbul (GRECIA) 201
Mama-Rac și fetița ei (GRECIA) 203
Cora, Regina Întunericului și Fecioara Luminii (GRECIA) 205
Pitagora și câmpul de fasole (GRECIA) 211
Luna din fântână (TURCIA) 214
Ospățul cel de pe urmă (TURCIA) 217
Socoteala dreaptă (TURCIA) 220
Darurile Hypatiei (EGIPT) 223
Sămânța de susan (EGIPT) 226
De ce seamănă moartea cu bananierul (MADAGASCAR) 232
Cum a venit moartea printre oameni (REGATUL AFRICAN LUBA) . . . 234
Mesajul răstălmăcit (TRIBUL AFRICAN AKAMBA) 236
Înmormântarea Reginei Hienă (TRIBUL AFRICAN YORUBA) 238
Nu tot dintr-o dată (PERSIA) 240
Două soții fac mai puțin decât una (PERSIA) 242
Cei trei învățați și leul (INDIA) 244
Cum au ajuns oamenii să se teamă de moarte (NEPAL) 248
Dorința olarului (NEPAL) 251
Maimuțele încearcă să salveze luna (TIBET) 254
Fiul vânătorului și tigrul (SIBERIA) 256

De ce au iepurii urechi lungi (SIBERIA) 261
Băiatul-balenă (SIBERIA) 263
Nehotărâtul (INDONEZIA) 268
Broasca (INDONEZIA) 271
Bunicul-Maimuță (INDONEZIA) 281
Jurămintele lui Kuan Yin (ASIA DE EST) 289
Mireasa lui Mero (ASIA DE EST) 297
Lumina lui Amaterasu (JAPONIA) 301
Cum a prins Maui Soarele cu lațul (POLINEZIA) 307
Cum a pescuit Maui insulele de pe
fundul Pacificului (POLINEZIA) 314
Aventura Hinei sau cum a apărut cocotierul (POLINEZIA) 318
Ponei-Sălbatic și Fum (AMERICA DE NORD) 324
Cum au apărut oamenii pe pământ (AMERICA DE NORD) 332
Cum au scăpat Fetele-Șoricel de Coiot (AMERICA DE NORD) 336
Coiotul și Cârtița (AMERICA DE NORD) 343
Cum și-a primit Coiotul numele (AMERICA DE NORD) 348
Cum i-a creat Coiotul pe oameni (AMERICA DE NORD) 353
Coiotul și Broaștele (AMERICA DE NORD) 356
Mama-Porumb (AMERICA DE NORD) 359
Vânt-Sălbatic, Războinicul Mistic (AMERICA DE NORD) 365
De ce nu a privit Corbul în urmă (AMERICA DE NORD) 376
Cum a adus Corbul Soarele (AMERICA DE NORD) 380
IxChel și Licuricii (GUATEMALA) 385

Mulțumiri 393
Bibliografie 394
Index tematic 402

Cuvânt-înainte

ÎN ZORII NOULUI MILENIU, în acest moment deopotrivă periculos și fermecător, în ținutul prosper în care locuiesc are loc un interesant demers de revigorare a minților și, mai ales, de trezire a sufletelor copiilor. O inițiativă aparte a mobilizat părinți, politicieni și profesori de toate felurile, care strâng fonduri pentru a dota cu computere fiecare casă și fiecare clasă, de la grădiniță până la liceu. Grație noilor tehnologii – se speră – copiii de astăzi vor învăța mult mai eficient să citească și își vor antrena inteligența în noi și bogate feluri. Prin interacțiune cu abundența de informații disponibile online, mințile lor vor putea să se dezvolte și să exploreze lumea mult mai profund decât în trecut și, astfel, sperăm cu toții, ei vor fi bine pregătiți pentru minunile tehnologice ale noului secol.

Cum ar putea vreun copil să se opună acestei fericite inițiative? Adevărul este că puțini *adulți* pot rezista strălucirii ecranului digital, care ne oferă acces instantaneu peste tot, o comoară de distracții virtuale și posibilitatea de a găsi rapid orice informație. Și de ce *ar trebui* oare să ne opunem? Astăzi, tehnologia digitală ne modifică toate domeniile de activitate și promite să extindă capacitățile intelectului uman cu mult dincolo de limitele actuale. Nu este, deci, de mirare că ne dorim să deschidem și să extindem acest univers strălucitor pentru toți copiii!

Totuși, este posibil să comitem o greșeală majoră în graba noastră de a introduce tehnologii digitale în fiecare sală de

clasă și de a-i conecta pe copii la mediul online cât mai repede. Entuziasmul nostru în fața internetului nu ar trebui să ne împiedice să observăm că uimitoarea capacitate lingvistică și intelectuală a creierului uman nu a evoluat în raport cu calculatorul! În mod sigur, ea nu a evoluat odată cu cuvântul scris, ci, de fapt, cu povestirile transmise pe cale orală. În realitate, oamenii își spuneau unii altora povești cu multe, multe mii de ani înainte de a începe să le aștearnă pe hârtie sau să le scrie pe ecrane.

Poveștile transmise prin viu grai reprezentau enciclopedii vii din acel univers al oralității specific strămoșilor, compendii dinamice și lirice de cunoștințe practice. Poveștile spuse la ocazii speciale transmiteau secrete despre orientarea în universul local. În aventurile magice ale personajelor se ascundeau instrucțiuni precise despre cum se vânau diverse animale și despre cum se face un ritual de respect și recunoștință dacă vânătoarea se încheia cu succes. Ele conțineau și informații despre plantele bune de mâncat sau cele otrăvitoare, precum și despre cum se preparau anumite ierburi pentru a scăpa de cârcei, insomnie sau febră. De asemenea, poveștile transmiteau instrucțiuni despre cum se construia un adăpost pentru iarnă, ce era bine de făcut pe timp de secetă și, la modul general, despre cum puteau oamenii trăi bine pe acest pământ fără să-i distrugă vitalitatea sălbatică.

Cât de multă înțelepciune practică purtau în ele poveștile de odinioară! De asemenea, întrucât nu existau surse scrise care să înregistreze și să păstreze poveștile – în absența cărților scrise, cum este aceasta –, peisajul însuși funcționa ca principal instrument *mnemonic*, respectiv ca factor declanșator al memoriei. Așa erau păstrate poveștile orale, iar în ele diverse animale specifice locului apăreau ca personaje importante – ca profesori sau șarlatani, bufoni sau purtători de înțelepciune. Dacă în cursul unei zile obișnuite îți ieșea

întâmplător în cale o anumită viețuitoare (să zicem că poate întâlneai un coiot sau o coțofană), aveai ocazia să-ți amintești una dintre poveștile în care respectivul animal jucase un rol decisiv. Mai mult, evenimentele esențiale din povești erau îndeobște asociate cu anumite *locuri,* unde se presupunea că se petrecuseră și ori de câte ori observai acel loc în drumurile tale – când dădeai de o anumită grămadă de bolovani sau de acea cotitură abruptă a râului –, întâlnirea îți redeștepta amintirea evenimentelor din povești care se desfășuraseră acolo.

Astfel, în vreme ce cunoașterea acumulată de strămoșii noștri aparținând unei culturi a oralității era purtată de povești, poveștile însele erau purtate de pământul acelor ținuturi. Peisajul locului era viu și plin de povești! Mergeai și simțeai că din fiecare cotlon, din fiecare movilă țâșneau povețe, sfaturi și secrete, că te pândeau de pe sub pietre sau așteptau să coboare din copaci. Din când în când, scândurile de lemn ale unei case vechi râdeau și gemeau când vântul sufla cu putere înspre ele, iar din iarba trezită de vânt se revărsau dorințe șoptite. Pentru membrii culturilor tradiționale bazate pe oralitate, fiecare element din Univers transmitea un mesaj.

Adevărul este că, oriunde am merge, dacă stăm de vorbă cu oameni din culturi indigene bazate pe oralitate, constatăm de obicei că pentru ei nu există nimic – piatră, munte ori lucru făcut de mâna omului – complet inert sau lipsit de viață. Dimpotrivă: fiecare lucru are o pulsație a sa, o însuflețire interioară proprie, are viață! Râul *simte* prezența peștilor care înoată în el. Un bolovan mare, a cărui suprafață este brăzdată de licheni încrețiți roșii sau verzi, are puterea de a influența ce se petrece în jurul lui, inclusiv gândurile oamenilor care se sprijină pe el, cărora le imprimă o anumită greutate și un fel de înțelepciune „tare ca piatra”. De asemenea, unii pești sunt

purtători de înțelepciune, oferindu-și în dar învățămintele pescarilor. Totul este viu, chiar și poveștile sunt ființe vii! De pildă, printre indienii Cree din Manitoba, Canada, se spune că, atunci când nu sunt rostite, poveștile sălășluiesc departe în niște sate unde duc o viață a lor. Totuși, din când în când câte una părăsește satul și pleacă la vânătoare căutând un om în care să se adăpostească. Acel om va deveni dintr-o dată „posedat" de poveste și, în scurt timp, va începe să o spună în lumea largă, astfel că graiul lui o va readuce în circuit.

Acest fel de a vorbi, intim legat de cultura poveștilor – recunoașterea faptului că lumea este integral vie, trează și conștientă – ne apropie de simțuri și de lumea senzorială bogată ce ne înconjoară concret. Pentru simțurile noastre animalice, lumea obiectivă, mecanică și cuantificabilă la care se referă cu predilecție discursul rațional civilizat nu înseamnă absolut nimic. Asemenea unor organe sălbatice și gregare, simțurile noastre experimentează spontan lumea nu ca pe un conglomerat de obiecte inerte, ci ca pe un câmp de prezențe animate, care ne *cheamă* activ să le observăm, ne *atrag* atenția sau ne *captează* privirea. De fiecare dată când alunecăm sub stratul de asumpții sau presupuneri abstracte ale lumii moderne, ne conectăm cu o diversitate de ființe la fel de enigmatice și de nepătruns ca noi înșine. Percepția directă, senzorială este inerent animistă, dezvăluind o lume în care fiecare lucru are propria sa voință și putere.

Când ne referim la lucrurile din jurul nostru ca la obiecte cuantificabile sau „resurse naturale" pasive, suntem în contradicție cu experiența senzorială și spontană a lumii, astfel că simțurile noastre încep să-și piardă vitalitatea și să se atenueze. Ajungem să trăim din ce în ce mai mult în propria noastră minte, plutind debusolați printre abstracții, incapabili să ne simțim acasă într-un peisaj plin de obiecte ce pare străin de visele și emoțiile noastre. Când povestim, însă,

Prefață

Poveștile sunt ca niște vârfuri de săgeți care lucrează în tine.
BENSON LEWIS

POVEȘTILE INCLUSE ÎN ACEASTĂ CARTE au fost transmise peste veacuri de bătrânii satelor și au demonstrat deja că au puterea de a pătrunde în inimă și în suflet. Ele ne hrănesc și ne susțin, rămânându-ne lipite de coaste mult timp după ce au fost spuse. Ne modelează rezistența interioară și caracterul perseverent. Ne ghidează prin meandrele vieții. Când sondăm în adâncurile acestor povești vechi și pline de înțelepciune, începe să iasă la suprafață „bătrânul înțelept" din fiecare dintre noi. Spuse într-un grup, ele creează coerență și coeziune, stimulează dialogul și ne ajută să exprimăm adevăruri pe care până atunci nici nu le gândisem măcar.

În căutarea lucrurilor care dăinuie, sufletul uman tânjește după poveștile din vechime și miezul înțelepciunii lor. Mai mult ca oricând, lumea de azi este modelată și remodelată puternic de tehnologii care se schimbă rapid. Ca niciodată, tânjim azi după lucrurile profunde, care contează și al căror sens dăinuie. Într-o lume în care mintea ne este inundată și amorțită de un surplus de informații, poveștile cu tâlc ne redau acel suflu de care avem atâta nevoie, plasma imaginației și hrana sufletului.

Această carte a fost concepută pentru iubitorii de povești de toate felurile, dar mai ales pentru aceia care caută să se hrănească ei înșiși și să-i hrănească și pe alții aducând

la viață acele povești de înțelepciune potrivite exact acolo unde este cel mai mult nevoie de ele, în dialogurile vieții de zi cu zi. În activitatea mea de vindecătoare, dar și în călătorii sau la cursurile pe care le-am ținut am lucrat cu părinți, bunici, lideri de grupuri, profesori, terapeuți, specialiști în educația pentru protejarea mediului, în sănătate sau consilieri din azile. Toți acești oameni au fost foarte receptivi la a accesa înțelepciunea din vechime prin intermediul poveștilor, aplicând-o apoi în viața personală și profesională. Au fost mulțumiți să descopere că metaforele nu le sunt inaccesibile și că arta povestirii se deprinde mai ușor decât ar părea. S-au convins că e de-ajuns un pic de efort pentru ca vocile lor autentice de povestitori să iasă la suprafață. De asemenea, au fost plăcut surprinși să afle că memorarea poveștilor poate fi simplificată datorită exercițiului ușor pe care îl voi descrie și aici.

Pentru cei care aspiră să devină povestitori, o provocare mai mare decât a-și găsi vocea și a-și însuși poveștile este identificarea poveștii potrivite pentru o ocazie, persoană sau un anumit grup. Această carte îți vine în ajutor. Am enumerat în indexul tematic sute de teme care au o însemnătate specială pentru noi, cei de astăzi, din punct de vedere psihologic, social, cultural sau al mediului. Dacă îl parcurgi cu atenție și alegi câteva teme relevante, vei ajunge la cicluri de povești potrivite în situația respectivă și din care poți alege.

De asemenea, dacă folosești Indexul, vei mai descoperi și că, adesea, o singură poveste aruncă lumină asupra mai multor teme. Un astfel de exemplu este povestea irlandeză „Finn McCoul învață să alerge”, o încântătoare sursă de inspirație. Aceasta explorează tema protecției pline de iubire pe care bunica i-o oferă tânărului erou. În Indexul tematic, povestea este trecută la următoarele categorii:

FAMILII ADOPTIVE SAU CU UN PĂRINTE VITREG | SUSŢINEREA DREPTURILOR COPIILOR | EXILAŢI ŞI FUGARI | COOPERARE ŞI DEVOTAMENT | FORMAREA LEGĂTURILOR EMOŢIONALE ÎN COPILĂRIA MICĂ | REZISTENŢĂ EMOŢIONALĂ | ATINGEREA VINDECĂTOARE | AJUTOR DIN PARTEA VÂRSTNICILOR ÎNŢELEPŢI | RESPECTUL PENTRU NATURĂ | ALIANŢA DINTRE TINERI ŞI VÂRSTNICI.

Întrucât conține aceste teme și altele în plus, povestea „Finn McCoul învață să alerge" rezonează cu multe ocazii și tipuri de grupuri. Citită acasă, în solitudine, ea îi însuflețește pe tineri și vârstnici deopotrivă, ne descrețește frunțile și ne reamintește de lucrurile care contează cu adevărat. Spusă acasă, îi onorează pe bunici, pe copiii mici și legăturile emoționale dintre aceștia. Prezentată în școli, îi amuză pe elevi și, totodată, inspiră procesul de învățare. Povestită în căminele pentru vârstnici, le aduce aminte acestora de valoarea pe care o au și îi încurajează să interacționeze cu tânăra generație. Spusă în cadrul conferințelor organizate de profesori, onorează esența procesului de învățare, insuflă devotament și motivație activă. În cadrul seminarelor de psihologie, povestea servește ca exemplificare a relației vindecătoare dintre tineri și vârstnici. Din perspectiva psihologiei profunde, ea reflectă dinamismul dintre personajele din noi, respectiv bătrânul înțelept și tânărul nerăbdător. Nu toate poveștile au o aplicabilitate atât de variată, dar multe dintre ele au. În general, miracolul poveștilor rezidă în aceea că ele conțin sensuri multiple și ating sufletul omului în multe feluri.

În introducerea volumului de față, „Despre povești și arta povestirii", abordez o serie de întrebări frecvente. Vorbesc despre originile artei de a spune povești și importanța acesteia în vindecare, predare-învățare și coeziunea comunității. Ofer indicații succinte pentru a deprinde tehnica învățării pe de rost a poveștilor. De asemenea, subliniez respectul pentru

sursele poveștii, precum și acela față de nevoile specifice ale ascultătorilor și, totodată, aduc clarificări despre dinamica inovare-conservare, datorită căreia se menține vie arta povestirii.

Cartea cuprinde șaizeci și trei de povești din toată lumea. Sub titlul fiecăreia dintre ele sunt trecute locul de origine și numărul de cuvinte. Poveștile scurte, de până la 500 de cuvinte, sunt ușor de învățat pe de rost. Poveștile medii, între 500 și 1000 de cuvinte necesită un pic mai mult efort, iar cele lungi, între 1000 și 1500 de cuvinte, și mai mult efort. Cele foarte lungi, care trec de 1500 de cuvinte, pot fi citite cu voce tare sau pot fi date ca teme. Totuși, nu îți subestima capacitatea de a învăța pe de rost chiar și povești foarte lungi. Cu ajutorul exercițiului simplu de memorare pe care îl voi descrie, mulți dintre povestitorii aflați pentru prima dată în acest rol constată cu surprindere că pot învăța rapid și o poveste foarte lungă.

Poveștile de înțelepciune au fost interpretate pe larg de cercetători din perspectivă sociologică, antropologică, psihologică, arhetipală și spirituală, fiecare dintre acestea deschizându-ne spre o înțelegere mai bogată a experienței umane. Ele sunt deopotrivă izvoare de înțelepciune sacră, oglinzi ale vieții interioare, repere pentru relații și chemări la acțiune socială sau pentru protejarea mediului. Fiecare este urmată de comentarii interpretative, sugestii de folosire și exemple din viața reală despre ce se întâmplă atunci când ne cufundăm într-o poveste și ne îmbibăm cu apa ei. Intenția mea este de a oferi nu una, ci mai multe perspective și de a-ți arăta și ție cum putem aplica imediat înțelepciunea din povești pentru a curăța petele din viețile noastre. Oferind exemple din viața reală, am ales să sacrific eleganța teoretică în favoarea experienței autentice a povestitului în comunitate.

fasole. În cele din urmă, iubirea pentru viață în totalitatea ei este mai mare decât nevoia de a se proteja pe sine. Spre sfârșitul vieții, Carl Jung a fost întrebat dacă crede în existența lui Dumnezeu. A răspuns: „*Nu cred, ci* știu că există.” Probabil că și Pitagora a trăit o asemenea cunoaștere a divinului din toate lucrurile. Poate că daimonii îi arătaseră și forma în care se va reîncarna sufletul său după moarte.

Luna din fântână

TURCIA | (cca 550 de cuvinte)

Cine este Nastratin Hogea? Snoavele despre faimosul și caraghiosul personaj turc pe nume Nastratin Hogea datează de cel puțin cinci secole. Se spune că odată, pe când Nastratin era copil de școală, un farsor pus pe șotii îl necăjea pe învățător spre deliciul elevilor. După ce acesta plecă, învățătorul a vrut să-i pedepsească pe elevi după cum merita fiecare. Când a ajuns la Nastratin, l-a întrebat:

— Tu ce rol ai avut în treaba asta?

— M-am uitat și am râs, a răspuns Nastratin.

— Te-ai uitat și ai râs? l-a întrebat învățătorul.

— Da, repetă micul Nastratin. M-am uitat și am râs.

— Prea bine atunci, zise învățătorul. De azi înainte, când vei avea de-a face cu oamenii, aceștia se vor uita la tine și vor râde.

Și de atunci încolo oamenii au asistat și-au râs la năzdrăvăniile lui Nastratin. Pe urmă, ca să-și mai treacă vremea, au început să-și povestească între ei acele pățanii hazlii și se amuzau copios. Astăzi există sute de povești despre Nastratin care, la maturitate (așa cum s-a întâmplat cu foarte mulți eroi populari care la început erau niște pișicheri) a devenit un dascăl și un cleric înțelept, primind și titlul de Hoge.

ÎNTR-O SEARĂ LINIȘTITĂ Nastratin Hogea își luă lampa și se așeză într-un colț ca să mai citească din sfintele învățături.

După câteva pagini, ochii îi obosiră. Se gândi ce plăcut ar fi ca scumpa lui soție să-i aducă puțină apă să se mai răcorească și el.

— Fatima, o strigă el întinzându-și gâtul înspre bucătărie, dar în bucătărie era întuneric și Fatima nu răspunse. „Probabil s-a culcat", își zise Hogea. Așa că se ridică de jos, ce-i drept, cam anevoie, și se duse la bucătărie unde ținea Fatima carafa cu apă.

— E goală, zise Nastratin. Trebuie să mă duc la fântână.

Hogea ieși în aerul nopții și simți mireasma îmbietoare a iasomiei din grădină.

— Ce seară plăcută! exclamă mulțumit. Apoi se duse la fântâna din mijlocul grădinii. Apucă găleata și privi în apa întunecată.

— Fatima, vino repede! strigă el. Luna a căzut în fântână!

Pesemne Fatima dormea buștean, de vreme ce nu-i răspunse, așa că Nastratin era nevoit să se confrunte de unul singur cu nenorocirea.

„Păstrează-ți calmul!" se îmbărbătă el. „Fii curajos! Dacă nu acționezi repede și cu înțelepciune, Luna are să se-nece în fântână!"

Cine-ar fi putut să salveze o asemenea situație de unul singur? De bună seamă, doar un erou în adevăratul sens al cuvântului. Acest gând îl făcu pe Nastratin să tremure: soarta Lunii era în mânile lui. Avea acum ocazia să fie slăvit pe vecie ca un erou. Se uită peste tot căutând o prăjină, un băț, ceva cu care s-apuce Luna. Se-nvârti agitat în stânga și-n dreapta până ce șalvarii cei largi i se prinseră de un obiect care nu le mai dădea drumul. Nastratin privi în jos și văzu că se agățase în cârligul de metal cu care cobora găleata în fântână. Prinse cârligul și se eliberă. Apoi apucă frânghia într-o mână și cârligul în cealaltă:

— Dragă Lună, rezistă, te salvez eu! îi strigă Nastratin coborând cârligul cu frânghia și plimbându-l pe suprafața apei.

— Scumpă Lună, nu te pierde cu firea, continuă să o încurajeze Hogea. Tu doar prinde-te bine de cârlig și eu am să te trag sus.

Apoi cârligul se prinse de o piatră mai mărișoară de pe fundul fântânii. Când Hogea simți greutatea, strigă:

— Draga mea Lună, ține-te bine! O să număr până la trei și, când am terminat, sari cât poți tu de sus! Pe urmă Nastratin spuse tare: „Unu!” și trase cu toată puterea lui de frânghie. „Doi!” și trase chiar de două ori mai cu forță. „Trei!” și smuci frânghia mai tare ca cel mai puternic bivol. În acea clipă piatra se desprinse de pe fundul fântânii și sări în aer, iar Hogea căzu pe spate la pământ.

Preț de câteva clipe rămase-acolo amețit, dar când deschise ochii, ce-i fu dat să vadă? Ei bine, Luna în toată splendoarea ei strălucind pe bolta cerului. Planul îi reușise! Cu nesmintită hotărâre și ajutat doar de forța brațelor, Hogea reușise să catapulteze Luna înapoi la locul ei.

Capul îl cam durea, dar mai conta oare? Cucuiul avea să fie dovada că se comportase ca un erou. Se întoarse în casă și se duse la culcare. Stătea întins în pat și zâmbea. Chiar și după ce-nchisese ochii mai vedea chipul strălucitor al Lunii luminând fereastra odăii. Cu toată ființa lui, Hogea sorbi cu nesaț din lumina Ei și adormi legănat de gloria măreței sale fapte.

LUMEA DE DINCOLO DE CEA A OAMENILOR | UMOR | NU TE LUA PREA ÎN SERIOS: Este foarte posibil ca faimosul Hogea să fie sursa de inspirație pentru Mr. Magoo, bătrânul miop din desenele animate, pentru că amândoi bâjbâie prin mica lor lume. Nastratin ne reamintește că fiecare dintre noi vede realitatea prin filtrele propriilor idiosincrazii. O femeie pe nume Lauren s-a văzut în această poveste și a fost suficient de conștientă de sine să recunoască: „Îmi place să cred că fac fapte bune pentru

alții, dar de multe ori îmi dau seama că, de fapt, fac pe salvatorul."

Un bărbat pe nume Aaron a spus: „*Luna din fântână* exemplifică perfect zicala «E un erou în mintea lui.» Soția îmi spune că uneori și eu mă port așa și înclin să-i dau dreptate." Povestea îndrăgitului Hogea ne amuză, dar ne invită și să ne amuzăm de noi înșine și să învățăm să nu ne mai luăm în serios atât de mult.

Ospățul cel de pe urmă

TURCIA | (cca 600 de cuvinte)

(pentru informații și context despre Nastratin Hogea, vezi pagina 214)

Hogea avea o singură oaie. Ziua o ducea la păscut pe o pășune cu iarbă grasă. Acolo oaia se amesteca cu altele. Deși Hogea nu mai vedea așa de bine ca înainte, se uita la turmă și-și recunoștea oaia, pentru că era cea mai de soi dintre toate.

— Vedeți voi că oaia mea este mai dolofană și mai albă decât celelalte? Vedeți că are lâna mai bună decât toate?

Ciobanii râdeau între ei pe-nfundate, căci adevărul e că oaia lui Nastratin era bătrână și răpciugoasă și nu avea nimic deosebit.

Într-o zi, unul dintre ciobani vru să-și râdă un pic de Hogea și-i zise:

— Ce păcat c-o să se-aleagă praful de oaia asta a ta frumoasă!

— Ce vrei să zici? făcu Hogea.

— Ei bine, știm cu toții că mâine vine sfârșitul lumii. Ce păcat că n-o să mai apucăm să ne ospătăm din carnea acestei oi minunate!

— Vine sfârșitul lumii? întrebă Hogea.

Toți ciobanii dădură din cap că da. Unul insistă:

— Da, cum așa, nu știi că toată lumea vorbește despre asta?

Un al treilea îi ținu isonul:

— Păi știe toată lumea că așa e, sigur știai și tu.

— Da, așa e, făcu Nastratin, care nu voia să pară neștiutor. Am aflat și eu acum ceva timp.

Nastratin nu voia să-și sacrifice singura oaie, dar la ce bun s-o cruțe, dacă oricum avea să moară a doua zi, cum, de altfel, aveau să moară cu toții? În cele din urmă se hotărî să facă un gest deosebit:

— Prea bine! le spuse el celorlalți. Veniți mâine cu mine la râu ca să ne bucurăm împreună de ospățul cel de pe urmă. O să vă pregătesc cea mai bună carne de oaie pe care ați mâncat-o vreodată.

Ciobanii cu greu se abținură să nu râdă până se depărtă Hogea.

A doua zi dimineață, Nastratin pregăti un ospăț pe cinste cu smochine, cușcuș, fistic și, desigur, carne de oaie la proțap. Se îngrijea singur de foc și, de fiecare dată când îl supăra fumul, se freca la ochi și-și ștergea lacrimile. Tot lăcrimând el așa, se întristă de-a binelea:

— Ce păcat că se va sfârși lumea! Nu ne vom mai bucura niciodată de un ospăț împreună, nu ne vom mai răcori niciodată în râulețul acesta frumos!

— Că bine zici! Hai să mergem să înotăm puțin, zise unul dintre ciobani. Se dezbrăcară, se descălțară și intrară cu toții în apă. Nastratin voia și el să înoate, dar chibzui puțin și hotărî că, dacă tot dădea el ospățul cel de pe urmă, trebuia să iasă perfect. În tot acest timp, ciobanii înotau și se bucurau de apă, răcorindu-se și prinzând și mai multă poftă de mâncare. Acum, însă, se simțeau vinovați de cât se jeluia Hogea. Le plăcuse să-și râdă de el, dar nu voiseră să-l întristeze în așa hal. Au încercat să-l înveselească strigându-i:

— Ce bine miroase carnea de oaie! ceea ce era adevărat, pentru că Hogea o pregătise perfect pe jar.

La un moment dat mirosul se schimbă și fumul deveni înecăcios. Acum nu mai mirosea a carne, ci a ceva putred și rânced. Ciobanii ieșiră din apă să vadă ce se-ntâmplase.

— Ce arzi acolo? îl întrebară ei pe Nastratin.

— O, prieteni, am vrut să las curat în urmă. Hainele voastre erau înșirate peste tot. Am vrut să le strâng și să le spăl, dar pe urmă m-am gândit: dacă sfârșitul lumii e așa de aproape, de ce să mă mai ostenesc? Așa că le-am ars. Ați venit pe lumea aceasta goi și goi veți pleca din ea. Acum poftiți la masă!

UMOR | VICLENIE ȘI ÎNȘELĂCIUNE | TRUCURI ȘI PĂCĂLELI | RECIPROCITATE | NEADEVĂRURI CARE PROVOACĂ PROBLEME | SITUAȚII ÎN CARE AMBELE PĂRȚI AU DE PIERDUT: În dezvoltarea unui copil, a învăța să-i păcălească pe ceilalți este o realizare foarte importantă. Când un copil vrea să-i păcălească pe cei din jur, are nevoie de inteligență, discreție, calm și imaginație. De asemenea, trebuie să le anticipeze reacțiile. Pentru ca păcăleala să fie distractivă, și nu răutăcioasă, trebuie încadrată în spiritul generozității. Este surprinzător cât de des copiii știu din instinct cum să facă asta. Majoritatea găsesc modalități prin care să se amuze fără să facă rău cuiva. Cu toate acestea, sunt și unii care nu stăpânesc această artă și, mai ales când e vorba de grupuri de adulți din domeniul militar sau studenți, poate prevala o atitudine răutăcioasă și voința de a-i domina pe ceilalți. În povestea noastră, Nastratin mușcă toată momeala, dar tovarășii lui își dau seama că păcălelile pot avea consecințe neașteptate. Atunci când spun această istorioară în grupuri de copii și adolescenți, îi întreb adesea care dintre trucuri sau păcăleli li se par mai degrabă răutăcioase și care mai degrabă amuzante și îi mai întreb și dacă, după părerea lor, ciobanii merită să li se ardă hainele. Tinerilor le place foarte mult să dezbată aceste teme și

să discute până unde ar trebui să meargă păcălelile. De asemenea, le place foarte mult să povestească experiențe personale cu exemple de păcăleli și înșelătorii care au funcționat sau, dimpotrivă, au mers prea departe.

Socoteala dreaptă

TURCIA | (cca 480 de cuvinte)

(pentru informații și context despre Nastratin, vezi pagina 214)

Într-o zi Hogea mergea prin pădure călare pe măgarul său, când se întâlni cu un tăietor de lemne și tovarășul acestuia. Tăietorul de lemne era plin de sudoare pentru că lucra repede, mișcându-și ritmic și cu putere brațele mari și musculoase. De jur împrejurul său erau grămezi de lemn stivuit gata de încărcat în căruță și dus la oraș. Tovarășul tăietorului stătea cocoțat pe o grămadă de lemne și nici nu se sinchisea să le-ncarce în căruță. Pe fruntea lui nu se vedea nicio picătură de sudoare, iar mâinile-i erau perfect curate. Spectatorul striga, însă, de zor:

— Taie, taie, prietene, dragul meu tovarăș zdravăn și voinic. Mai ai doar un copac și, gata, am terminat.

Și de fiecare dată când tăietorul izbea cu toporul în lemnul verde, tovarășul său scotea un geamăt.

Lui Nastratin i se păru tare ciudată treaba aceasta. Îl întrebă pe cel care stătea deoparte:

— Tu de ce gemi la fiecare lovitură dacă nu tu, ci tovarășul tău se căznește să taie lemnele?

Omul îi răspunse:

— O, așa îl ajut eu! Îl încurajez mereu, gem și mormăi în locul lui, ca să fie liber să taie lemnele. Îți închipui ce greu și urât i-ar fi fără mine?